

S Z A R V A S

T Á R S A D A L M I és S Z É P I R O D A L M I L A P

Kereskedőség Kényes utca 175.

Kiadóhivatal

Selyem-utca 240. házszám.

Deutsensmid János kereskedése.

Megjelenik hetenkint kétszer, vasárnap és csütörtökön reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr — Félévre 2 frt 50 kr.

Negyed évre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr

Hirdetések árszabályszerint vétetnek fel.

Egyes számok kaphatók:

Deutsensmid János kereskedésében.

A Viskovics-féle sikkasztási ügy.

(Kürt özik a megye közigazgatási bizottságának jegyzőkönyvéből.)

(Folytatás.)

E fegyelmi ügy illetén fejleményeinek ösmertetése arról győz meg, hogy a szóban forgó fegyelmi ügyben a fegyelmi eljárás tárgya, — a legfőbb fellebbviteli hatóság által lényegében nem kifogásolt, s így e tekintetben jogerőssé vált — határozatokkal már megvan állapítva s az kizárólag a pénztári kezelés körül köteles ellenőrzés hanyag teljesítésének megállapítása és megtorlása s hogy ennél fogva a fegyelmi eljárásnak tárgyát és annak a személyekre vonatkozólag körét kiterjeszteni nem forog fenn ok, s nem forog fenn arra vonatkozólag indok sem.

Nem indokolt a fegyelmi eljárást a már megnevezteken kívül másokra is kiterjeszteni, mert az által olyanok vonatnának bele a fegyelmi eljárás körébe, kik az elkövetett sikkasztásért felelőssé nem tehetőek. — A hűtlen pénzkezelésért ugyanis felelőssé te-

hetőek, s illetve fegyelmileg vétkesekül kimondhatók: a pénzkezelő maga s azok, kik a hűtlen pénzkezelést az ellenőrzés hanyag teljesítésével, s mulasztásaikkal elősegítették, illetve közvetlen módot nyújtottak annak üzésére. A felelőségnek minden további átszármasztatása és átvitele azonban már nem nyugszik igazságos alapon, mert a pénzkezelés ellenőrzésénél a közvetlen felelőség és a közvetlenül kötelezetteknek mulasztása absorbeálja a távolabbit.

Ugyanis ha a közvetlen felügyeletre hivatott kötelezettel teljesíti kötelezettségét, a távolabbi közvetlen kötelezett mulasztása esetén sem lehet módot a pénzkezelő sikkasztásainak tovább üzésére. Ennél fogva a vétkesség és felelőség megállapítása, a pénzkezelés körüli hibákért csupán a pénzkezelőre s a közvetlen ellenőrzésre kötelezettek terjeszthető ki s annak további kiterjesztése a fegyelmi eljárásnak olylag körre való terjedését vonná maga után, melynek határa alig lehet. S ez elv mellett a fenforgó esetben

pl. elrendelhető és elrendelendő volna a fegyelmi eljárás illetve a felelőség megállapítása a vármegye törvényhatósági bizottsága ellen, mely a Szarvas, község gyámpénztári számadásait évenként felülvizsgálta anélkül hogy azok törvény értelmében előbb a községi képviselő testület vizsgálata alatt állottak volna, mely a törvény és miniszteri utasítás ellenére nem rendszerezített az árvaszéknél nyilvántartói állást, elrendelhető volna a közig. bizottság ellen mely felülvizsgálatot szintén gyakorolt a gyámkezelés felett, s kiterjeszthető volna a felelőség még a belügyminiszterium ellenében is, mely a gyámpénztári mérleg felülvizsgálása alapján évről-évről szintén befolyt a gyámpénztár vizsgálatalába.

A közvetett ellenőrzésre és intézkedésekre hivatott tisztviselők mulasztása lehet elősegítője a sikkasztásnak, de az iránti felelőséget felfogja a közvetlen ellenőrzésre hivatottnak felelősége, mint a csapást felfogja a paizs már a paczél előtt.

T Á R C Z A.

A parthie.

Egy szép májusi napon báró Vedres Ottó főhadnagy arra a gondolatra jött, hogy meg kellene nősilni. Ez nála annyit jelentett, hogy elfogyott a pénze, pénzt kell teremtenie ha mindjárt feleséget kap is vele. A báró ur korábban jöhetett volna erre a jó gondolatra, mert már kissé vénekeskedő, hogy oly kitűnő parhiet csinálhasson mint a vele egy garnizonban szolgáló Patkós fiúk, a kik csinosabbak és fiatalabbak ugyan nálánál, de az apjuk egy jómódú falusi paraszt, míg az ő hetvenötödik éve is koronás monogrammu zsebkendőbe törölte az orrát és ezüst szivar-tárczában hordta finom szivarjait. Bizony bárónak lenni nem kicsinyeség, hanem roppant sok pénzbe kerül, a mit a főhadnagy ur is bizonyít azzal, hogy már egész jussát elverte kártyán és löversenyeken. Eddig egész élete olyan volt, mint valami részeg emberé, virágos jókedvű, hanem most már úgy érezte magát mint a ki hirtelen kijózanodik.

Tündős bamba képpel forgatta a koronás monogrammu, de üres tárczát, melyben egy-két rongyos százast kuporgott még az eladott paripák árából.

A báró ur ujján majd vafferoockjának gombjain számlálgatta, hogy főbe löjje-e magát, vagy megnősüljön? Mindenképpen az utóbbi jött ki. Tehát revolverét szegre akasztotta és lány után nézett. De a lány-nézés roppant bajosan megy az ilyen kis városban. És neki a leányok csak ott kezdődnek, a hol a papa is százezer forintra rendelkezik; ezen alól nincs vásár. Eddig csak színésznőket és kaszírőket ismert. Soha sem volt szerelmes, ha volt is, csak addig még a vére lecsillapodott és bannult azon, hogy miként tudja az ember feleséget folyton szeretni és mi jószág lehet abban a hazas életben? E problémákat most már saját magának kell megoldania.

Epen kapóra, valami pesti házasság körvetítő ügynök tévedt lakására. Kohn urnak hiták és hőrtáskájában kilószámra ezipelte az arczképeket, melyeknek sarkaira a hozomány értéke is oda volt írva. A főhadnagy ur egymásután dobálta rakásra a fényképeket. Nem is az arczot nézte, csak a számot, de egy se vágott be. Kohn ur

mindjárt tudta, hogy a báró mit keres és aranyóraláncának zszuszujával játszadozva bátorkodott bizonyos provisió mellett ajánlani egy nőt, a kinek fényképét hosszas fáradozása után sikerült a fotografustól megszerezni. Az alkut megkötötték, Kohn ur a nevet is elárulta és átadta a fényképet, melynek sarkára kerek 100.000 forint volt odajegyezve. A főhadnagy hosszasan nézte az arczképet és szemel előtt a százezer nullái karikáztak . . .

Ketten ültek a lugásban. Malvin a hintaszéken és Vili előtte alacsony zsámolyon úgy, hogy szép fejét a beteges, sápadt leány terdeire hajlhatta és hallgattak mindketten, csupán egy-két prücsök ezirpegett mellettük. Egészen este lett.

— Vili — szól a leány gyöngy hangon — ugy-e terbeteke élek én?

Vili nézte tovább a felkelő réz-vörös holdat.

— Nézd Vili — folytatja — így este mindig úgy érzem, hogy utoljára láttam lehunyni a napot és ez a hűs esti szél, a halál lehellete . . . Itt van melettem, érzem pedig mily jó volna holnap is élni . . . Istenem . . . Istenem . . .

Ez elv alapján a közigazgatási bizottság a Viskovics-féle fegyelmi esetben melyben mindazok ellen, kik a közvetlen ellenőrzésre hivatottak voltak, a fegyelmi eljárás már elrendelve van, a fegyelmi eljárást újabban más egyének ellen is kiterjeszteni nem tarthatja indokoltak s annak meghiúsulását kimondania kellett.

Ezen általános elvi indokon kívül a részleteket taglalva sem találni kellő indokot a fegyelmi eljárás kiterjesztésére.

A fegyelmi eljárás ugyanis elvolna még rendelkezhető, az egyéneket és a fegyelmi tárgyat tekintve:

1.) A vármegye alispánja Jancsovics Pál, kir. tanácsos ellen, a miatt mert ő is tartott Szarvason gyámpénztári vizsgálatokat s nem jött rá a sikkasztásra mert az árvaszék rendelete ellenére felmentette a járási főszolgabíró a már 1888-ban elrendelt egyéni vizsgálat alól, s mert haladékot adott a számvevőségnek a vizsgálat teljesítésére.

1.) Oláh György várm. t. főügyész ellen, mert ő is részt vett az árvaszék azon üléseiben, melyekben egyes hibás végzések hoztak s mert a gyámpénztárnak küldöttségei vizsgálatában részt vett.

3.) a vármegye árvaszéknek mindazon tagjai ellen, kik a folytatólagos sikkasztás időtartama alatt működtek, s egyes végzések meghozatalában részt vettek.

4.) a vármegye számvevőség egyes tagjai ellen, mert a gyámpénztár

számadásait községi képviselő testületi felülvizsgálás nélkül a helyszínen vizsgálták felül, s mert az árvaszéki beutaló végzések nyilvántartásánál mulasztást követtek el.

5.) azon községi bírák ellen, kik Visko icsasal egyidejűleg Tepliczky János előtt viseltek Szarvas községnél tisztel, a köteles ellenőrzés elmulasztása miatt.

Ezen részletezés szerint is, az itt megnevezettek közül, az említett okok miatt elsősorban az alispán és főügyész ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat el nem rendelhető a várm. kzig. bizottság 1890. november 16-án kelt 1466 kb sz. alatt határozatában már foglalkozott nevezetteknek a jelzett okokból fegyelmi eljárás alá való vételével, a fegyelmi eljárást sem az ügyész ellen nem találta elrendelhetőnek s e határozatot a nagyméltóságú m. kir. belügy i-niszter ur is érintetlenül hagyta. Az alispán és ügyészre nevezve tehát res iudicatával állunk szemben.

(Vége köv.)

H I R E K.

— Utaink fásítása. Tallian Béla főispán itt időzése alkalmával kifogásolta azt, hogy közutaink fásítása nem haladt előre a kívánt mértékben. Ennek oka főként abban rejlett, hogy nem voltunk elegendő faeseménnyel ellátva, s a legutóbbi ültetési évszakok kedvezőtlenessége folytán, valamint pajkos és rozsdásulatú egyének pusztító kedvtelése követ-

kezében több kísérlet csekély eredménnyel járt. A főszolgabíró azonban, tekintve azt hogy olcsó áron lehet faeseményeket szerezni a községi előljáráshoz szigorú rendeletet intézett az utak okszerű sorrendben való befásítása érdekében.

— Értekezlet. A belső és külső ismétlődő iskolák tanítói ma délután 4 órakor Kuklik Endre iskolai elnök vezetése mellett értekezletet tartanak.

— Lemondás és helyettesítés. Vitányos Béla öcsüdi III ad jegyző Aradra rendőrségi fogalmazóvá neveztetvén ki, állásáról lemondott. A járási főszolgabíró Golian Lajos okleveles jegyzőt, mezőberényi községi irnokot rendelte ki helyettesesül.

Építkezés. Korik Janos és Sámuel Adolf beliczei-uti lakosok építkezési engedélyért folyamodott.

— A városunkban tartott katonai lövésáron a kiküldött lövizsgáló bizottság 14 lovat vásárolt meg.

— Képviselői beszámoló. Veres József országgyűlési képviselő múlt vasárnap tartotta meg beszámolóját Öcsödön nagy számu közönség jelenlétében.

— A városi rendőrség, tekintve azt, hogy garáda letartóztatott egyének nem egyszer kezét emelnek a rendőri közegek ellen 14 darab kézi bilincsel lattatott el.

— A mezőberényi országos vásár szept 30-án és október 1-én fog megtartatni.

— Italmérési engedély. Klein Izsák 1669 számu házával gyakorlanló italmérési engedélyt nyert.

— Irodalom. Dr. Kontur Béla honvéd ezredorvos városunk szölkötte »Mindennapi bacteriologiai» czimmal egy új szakmunkát írt.

— Jutalom játékok. Hétfőn f. hó 25-én a városunkban időző szintársulat által Beczkóy kilünő kimikus jutalmául a »Té-koztó» látványos színmű fog előadatni fényeskiállításal. Szerdán pedig S. Molnar

Vili megszokta már unokanővérének rzelmes töprenkedéseit, de azért meg nem állhatja, hogy meg ne simogassa arcát he ne takarja erősebben és vigasztaló szavai- val el ne űzze a leány rémlátásait. Aztán beszél neki a holnapról hogy hova mennek hogy mulatnak és a beteg leány felpillant a lugas sötétjén át a csillagokra:

— Istenem, csak meggyógyulnék!... Ilyen forma volt eddig szegény Malvinnak egész élete. Mamája már nem volt és papája a többszörös százezres Kuthy csak esténként érkezett haza a kastélyba tanyáiról hova kötelességből, vagy passióból lovagolt Vili a cosin egész nap a beteg leánynál volt, vigasztalta és ha elszunnyadt legyezte. Együtt nőttek fel és testvérként szerették egymást.

Kuthy egy este vendéget hozott magával Vedres bárót, a főhadnagyot ki valahol addig dicsérte a Kuthy-istálló paripáját hogy a földes ur erőnek erejével kereste az alkalmat vele megismerkedni és ez sikerült is. Malvin és Vili a kertben terített asztalnál várták éppen a papát mikor a főhadnagyot magával hozta és bemutatta. A báró ez estén különösen jól nézett ki. Hajja és bajussza régi színet visszanyerte,

valami festéktől és a crème-pouder különben is halvány arcának érdekességet kölcsönzött s egész lényén meglátszott a báró a gavallér a snajdig katona. Malvin egész este a katonát nézte nagy kek szemével míg Vili felrevonultan cigarettázott és hallgatott.

Vedres báró naponta kilovagolt a Kuthy-majorba. Ha a papa távol volt Vivel kártyázott vagy Malvint mmlattatta kifogyhatlan humorával, odaült labaihoz és regényeket olvasott fel neki. Mindez az elhagyott beteg leánynak olyan jól esett hogy észre se vette, ha Vili félrehuzódott mellőlük.

A városban az beszélgették, hogy báró Vedres elveszi a sirszélén álló de gazdag Kuthy leányt. Ottó mosolyogva fogadta a gratulációkat és nem utasította vissza pedig a kézkérési czeremóniában még nem mert belevágni Fél, hogy kosarat kap.

A leány gyöngé, beteges, nem akar-jik férjhez adni még is kedve... Ez lett volna a válasz.

A főhadnagy terve más volt. Meghódítja a leányt lelkét, összefo-rasztja a magáéval és a többi magától jön. És ez az összeforrasztás nem is ment volna

nehézen, mert a leány vonzódott a báróhoz és Ottó, ha egy kicsit ivott, ugy érezte, hogy azért a beteges sapadt teremtesért meg tudna halni, de ez a dicséretre melto-erze em a cognac gőzével együtt elrepült.

*

Vili reszketve közeledett a lugashoz, meglapulva mint az egerésző macska és halgatódzott, mit a lesben álló kopó.

A lugas asztalán csak egy halvány gyertya égett és kihallatszott Ottonak lágy finom hangja remegőn, mert valami titkos szenvedélyről beszélhetett Malvinnak. A kezét is megfogta és a beteg lány sapadt areza már odahanyatlak az aranysujtasor attilára, már megis csókolják egymást.

— Nyomorult!... sziszeg fel Vili és jobbja mint villám arcul vágja a főhadnagyot. Malvint pedig karjai közé kapja és elviszi.

A báró ur fehér selyem zsebkendőjét arcára szoritja és szemei előtt a százezzer nullái tüzesen tánczolnak...

— Itt vagy Vili?... susog a beteg leány álmában. Itt maradj, mert félek a bárótól. Ne menj el, hisz oly szép voltál az

Vilma jutalomjátéka, lesz, mely alkalommal Dóczy »Csók« című kitűnő színműve kerül színi előadásra. Mindkét jutalmazandót a közönség jó akaratú pártfogásába a legmelegebben ajánljuk.

— Felhívás. A békés megyei gazdasági egyesület növénytermelési szakosztálya tisztelettel hívja fel a gazdaközönseget, hogy a mennyiben még az ősszel műtrágyát alkalmazni s azt beszerezni óhajtana, szíveskedjék ez iránt az egyesület titkárnál jelentkezni, hogy így egyszerre rendeltetvén az egyesület jutányosabban és biztosabban juthasson ahhoz a t. gazdaközönség. Zlinszky István egy. titkár.

A belügyminiszter felhívta megyénket, hogy az a gyomai szolgabírói szolgálat megszüntetésével foglalkozzék, miután a gyomai járás területi elrendelésében nincs meg az összhang a járásbírói szervezettel.

— Iparengedélyek. Hrnicsjár Jánosné, Hipszky Jánosné, Csicsely Mihályné, Janurik Györgyné, Brlász Pálné, Bakula Jánosné, Valach Gyöngyné, Filip Pálné, Kotálik Jánosné baronfi tojás és gyümölcskereskedésre, Benyik József és Kovács András fazekas iparra igazolványt nyert.

— Esküvő. A budapesti egyetemi templomban f. hó 21-én vezette oltárhoz Pulner István műépítész Pfeiffer Ilonát. Az esketőszeretartást, a melyen előkelő házasnép volt jelen, Szirmai L. Árpád helybeli plébános végezte, szép beszédet intézve a fiatal párhoz.

— Táncziskola Dobos Adolf veterán tánczmesterünk jövő hó 1-én kezdi meg a táncztanítást a főgymnásium és leánynevelde növendékeivel.

— A debreczeni kereskedelmi akadémián a colera járvány miatt elhalasztott beavatásokkal f. é. szeptember 25-ik napján tartják meg a rendes előadásokat október 2-án kezdik. A beavatás idején vétetnek fel a növendékek az internátusba is.

este, mint egy tigris. Oh de bátor vagy Vili! . . .

Vili pedig a kivilágított vívoteremben ep most méri össze kardját a főhadnaggyával aztán megkezdődik a vadalkozás. A fényes aczélpengék esatognak, ezikáznak szikrázva. Az orvos ásitozva bobiskol a terem hátuljában s csak akkor áll fel, mikor a baró hátrátantorodik, elejti a kardját és mindket kezét görcsösen szorítja a fejéhez.

Szegény báró, hatalmas vágást kapott. Meg par het mulva is az ágyban feküdt bekötött homlokával, úgy nézett ki, mint maga a halál és szivarozott. Kohn ur nyitott be hozzá és mely bajlongások közt fejezte ki gratulációját ama szerencsés . . .

— Hallgasson csak barátom — vág közbe a főhadnagy — hallja . . .

Kivülről az összes harangok zugása, és valami szomorú gyászdal hallatszott be . . .

— Lássá most temetik az ön provisióját és az én százezer forintomat, hahaha . . .

És ennek a baró olyan jóízű kacagott, hogy köteleke alól megeredt a vör . . .

M—e.

— Penospora. Orosháza, Gyulavári, Csorvás községek tapasztalva az elrémitő pusztulást, a mit ebben az évben a peronospora a határbeli szőlőkben tett, szabályrendeletet alkottak és fel is terjesztették azt a miniszterhez. Bethlen miniszter azonban a szabályzatot nem hagyta jóvá, hanem utasította a megyét, hogy ő készítsen egy általános megyei statutumot, mert ennek büntető hatálya is lehet, míg a közönségi szabályrendeletek ilyenekkel fel nem ruházhatók.

— Vásár. A tiszakürtli szept. 24-iki vásár meg fog tartani.

— A maczóéri csatorna által átszelendő dűlő és ország utakra beton áteresztőket készít a körös-tisza-marosi ármentesítő és belvízszabályozó társulat és pedig a Misik-féle szélmalommal levő dűlő uton, a szentesi ország uton és így feljebb a sátróti szőlőkig, utolsó lesz a sátróti szőlő előtt elvonuló orosházi ut alatti. A munka ideje alatt a 2 országutnál éjjel lámpa fog égni jelzőként a közlekedés le teterelését.

— Színdarab. Szerdán f. hó 20-án előadott a »Bolondok háza« Jakobi és Laufs kaczagató vígjátéka. A darab rövid meséje az, hogy Ormai Gergely Pestre megy. Miután nagyon szeretne látni valamilyen nevezetiséget öccsét, Ormai Bélát kéri fel, hogy vigye őt valahová el pl. a bolondok házába. Öccse, barátját Radvai Oszkár festőt kéri meg segítségére miután bátyja sok mindent megígért neki, ha oda elviszi őt. A két fiatal ember tervet sző ki, s elviszik Ormaid, de nem a bolondok házába, hanem Reszkeihez ki a »Családi otthon« szálloda tulajdonosa. Ott véletlenül néhány különöz utazó van s így az öreg Ormai el is hiszi, hogy ő látta a bolondok házat és nyugodtan haza utazik kis falujába. Azonban nem maradhat nyugodtan otthon, mert az álitólazós bolondok felkeresik. Így megjelenik Köföki Kelemen kinek Ormai mintan a bolondokkal ellenkezni nem lehet. megígérte, hogy Afrikába utazik vele, megjelenik Bajlaki Zolna irónő kinek megígérte hogy életrajzát tovább diktálja, megjelenik továbbá Csipkés Jenő, Csorvás Kapitány Kardosné valamint leánya Lenke, kik mindannyian annak idején Reszkei vendégei voltak Ormai megijed mivel csakugyan azon hiszenben van, hogy ezek bolondok, kapja magát külön-külön elzárja őket és sürgönyöz Reszkeinek hogy jöjjen, mert baj van és hozzon magával kénszerzubbonyokat is. Ormai hűga Borbála özvegy Ida és Mariska leányával azt hiszik, hogy nagybátyjuk megzavarodott, mert vendégeit mind bezárta. Végre megerkezik Reszkei s külsül minden Számos apró mellék esemény teszi meg mulattatóvá a darabot. Ormai Gergelyt a jámbor falusi urat, kinek kaczagató naivsága körül forog a darab meséje, Győző Lajos, adta, jóízű humorral és jó minikával Sikerrőlten alakított meg Halassy (Köföki Kelemen) Demény Albert (Ormai Béla) és Timáré Roza (Bajlaky Zolna.) Csütörtökön Serfőzy Etel jutalmául Offenbach operai magasztalon álló fantastikus operette-dalműve a »Hoffman meséi« kerültek színi előadásra. A dícséretet illeti meg úgy a társulat igazgatóját, mint annak karnagyát, hogy e nehéz zenéjű operettet városunkban színi előadásra hozták. A szereplők közül első helyen kell kiemelnünk H. Serfőzy Etelt ki mint Olympia mint Crespel Antonia és mint Stella szép

hangjával s mindenizében kidolgozott játékaival számos taptot aratott. Különösen tettett azon szerepe melyben a nürinbergi phisikusnak Spalanczinének gépbabáját, mely beszél, tánczol és énekel személyesítette. Mellette megemlítendő Nográdi (Hoffman) kinek szép, iskolázott tenorja van, kár azonban, hogy a felsőbb hangoknál ez alkalommal nem elég tisztának tűnt fel, Réthi Lina (Miklós Hoffman barátja) a nála megszokott kedvességgel játszott és énekelt Pénteken folyó hó 22-én Hegyi Béla operettejét a »Pepipát« adták elő. H. Serfőzy Etel mint Pepita ez alkalommal is meglepő ügyes alakítással játszotta szerepét. Réthi Lina, (Beatrix) megnyerő játéka és kellemes énekével emelte az előadást. Kár hogy e tagadhatatlanul színpadra termett elragadó kedves játéka és énekű színésznőt kevés alkalmunk van nagyobb szerepekben láthatni. Nogrady János mint Don Fredro kapitány szintén sikert aratott szép énekével.

— Kinevezés. Szemethy Géza helybeli róm. kath. segédlelkész a nagyváradai püspökséghez iktató és könyvtárnoknak nevezetett ki.

Irodalom és művészet.

Felhívás megrendelésre. Kisdudovók és gyermekmenedékházi dajkák könyve című munkára. A kisdudovói törvény végrehajtása alkalmával ez egyetlen eddig létező mű lesz hivatalos, az óvodákat és gyermekmenedékházakat létesítő községeket, hatóságokat az intézetek létesítése és felszerelése iránt kellőleg tájékozni, az iskolaszékeket és óvodai gondolkodásokat az intézet szakszerű ellenőrzésére képesíteni — a kisdudovókat és menedékházi dajkákat, a vezetés és nevelés körüli teendőkre beavatni; a kisdudovó minden teendőjével megismertetni, foglalkozási tervet nyújtani s az értelem fejlesztést 3 óra szülő — napról-napra kidolgozott — 120 társalgásban bemutatni. Ezen előnyök folytán az óvodai gondnokságok és iskolaszékek jelen műben egy tökéletes utasítást és ellenőrt, a kisdudovók hasznos segédeszközt, a gyermekmenedékházi dajkák nélkülözhetlen utasítást és vezérkönyvet, olyanok pedig, kik magukat gyermekmenedékház vezetői állásra előkészíteni akarják, egy teljes körű könyvet nyernek. Miután eddig nem létezett oly mű, mely a kisdudovói eljárást teljes összegében és részletezve bemutatta volna az óvodák működésének ellenőrzése lehetetlen volt az óvók csak tapogatózva működtek, a gyermekmenedékházi dajkák működését pedig sűrű homály borította, jelen mű megrendelése a kisdudovós ügyvel foglalkozó testületek és hatóságok, iskolaszékek és gondnokságok — községek és városok, kisdudovók és gyermekmenedékházi vezetők (dajkák) részére felette kívánatos. A mű körülbelül 18 nagy íven az óvodai butorzat rajzeival ellátva október elején fog megjelenni s a rendelőnek megküldet. Előfizetési ár bérmentes küldéssel 1 frt 20 kr., — mely összeg a postás cím, lakás, megye, s utolsó posta megjelölésével — szept. 15-ig alulírt címre Gyöngyösre Heves m. küldendő Gyöngyös, 1893. szept. 1. Kobány Bácsi a gyöngyösi állami dajka tanfolyam vezetője.

Kötél és golyó által kivégzett magyar szabadságharczi vértanuk emlékezetét fogja feleleveníteni a Történelmi Lapok októberi száma. Az összes rendelkezésre álló kútfők nyomán: össze gyűjtötte és áttekinthető továbbá biztos alakban összeállította a lap részére a kivégzettek vonatkozó összes adatokat szentkáporni Bak Endre plébános a Ferencz József rend lovagja. A összeállítás a Történelmi Lapokban öt oldalra terjedő füzetet fog kitenni. A munka az októberi gyászünnepeken tartott emlékülnepeken feladásra alkalmas emelkedett szellemi bevezetéssel van ellátva, mely körök és iskolák ünnepélyein emlékbeszédek tartásához bő anyagot szolgáltat. A vértanuk e gondosan összeállított emlékezete okt. elején fog a kolozsvári orsz. erekllye muzeum kiadványában megjelenni.

C S A R N O K.

A kegyetlen bíró.

A kútsi csárda magas, nagy épület, oszlopos tornáczczal, vasrácsos ablakkal s erős köfalkerítéssel. Arany kalászu szántóföldek, gondozott gyümölcsösök s a zöldből kíváncsian kizárduló fehér tanyák között.

Vasárnap délután nagy multság van e csárdában. A tanyák tánczkezdő vázonszelédei és ifjai aprózzák virágos jó kedvvel a csárdást, midőn a Rózsa Sándor váratlan megérkezése szétriasztja őket.

A mint a mulatók százfélé szaladnak, Rózsa bandája foglalja el a csárdát s csap olyan vigasságot, hogy hét hatarra szól. Mintha nem is üldözött betyárok, hanem viczispánok, meg szolgabírók volnának valamennyien.

Nagyon a vége felé jártak a mulatságnak de kivált az ivásnak, mikor bebottolt közéjük egy jámbor vándorló legény.

Persze rögtön térdre esett, mihelyt megtudta, hogy kik duhajkodnak a nagy ivóban s kékké, zölddé vált ujjakkal esdekelt kegyelmet árva fejére.

A fiuk jókedvűek lévén, egyhangulag megadták neki, sőt Rózsa gazdagon meg is vendégelte a reszkető embert, a kinek pedig bizony nem volt mit félnie.

Azaz, volt bizony neki egy gyönyörű aranyrajtos nyakkendője, a melyet a mátkájától kapott volt. régen... még a jobb időkben.

Ez a szép kendő szemet szurt az egyik közlegénynek.

Ki is vetette rá a czélt azonnal s szinte előre körültörülgette a nyakát, a melyet nem sokára az a kendő fog díszíteni.

A félénk legény észre vette a vágyó pillanásokat, miket a betyár reá vetett s akkora félsz szorult belé, hogy nem lehetett volna többé egy falatot se a szájába disputálni pedig pompás illatu birkatokány párolgott az asztalon, jó borokkal telt üvegek sokúsága közepett. Csak arra kérte a »nagyságos vezér» urat hogy engedje őt bekességgel utjára menni.

Rózsa Sándor megszanva a halálra vált embert s néhány tizes bankót nyom a markába, utnak eresztette, de egyuttal

kiadta a parancsot embereinek, hogy »szegénynek békesség adassék.»

Nem is törődött a jámborral senki, csak az egy Csontos, aki nagyon bele bolyondult a szép nyakkendőbe, s a mint a vándorlót tova sietni látta, utána eredt hogy majd »elalkudja» tőle.

De Rózsa Sándor előtt nem lehetett titkolódnia. Rögtön észrevette ő a legény szándékát, mikor eltűnni látta, utána lesett s látta mikor ragadja torkon legénye a szegény vándorlót mint gyűri le a földre s mint rabolja el tőle a kendőt.

Mikor aztán a legény vissza tér, Rózsa mintegy véletlenül hozzáfordult s kérdés hol járt?

— Csak szétnéztem: nem jönnek-e kopók — hazudta a legény.

— Hát aztán nem láttál semmi gyanusát?

— Nem.

— Hollók sem repkednek fölöttünk? Sem kúvik nem kiabál a házon? (A babona mind a kettőt gonosz jelnek tartja.)

— Nem láttam semmit.

— De én valami jajgatást hallottam.

— Ha csak a kutyák nem vonítottak egyebet nem tudnék.

— Hát a vándorló legény merre ment?

— Ördög tudja merre vitte a szél!

— Meggondoltam a dolgot, mondta most komolyan Rózsa. Rosszul tettem, hogy azt a fiut elbocsátottam még elarulhat bennünket. Két ember üljön lóra s hozza vissza mindjárt.

A parancsot azzonnal teljesítették s félóra múlva keresztaguzsba kötözve vezették elő a félholt vándort, aki szentül meg volt győződve arról hogy ütött a végórája. Mikor megérkeztek, Rózsa közebe parancsolta a sereget. Maga az asztalfőn foglalt helyett. Két felől gyertyát állítottatott, min a bírák szokták volt, s azután a vándorlót és Csontost a közepre állíttatva, szigorú hangon kezdte a statáriális tárgyalást.

— Csontos, hol voltál az imént?

— Mondtam már, — vete az oda merészen

— Nem beszélél össze evvel a legénynyel a hátunk mögött?

— Feleljen rá, aki akar! Nem adtam rá okot, hogy ilyet kérdezzenek tőlem.

— De én parancsalom, hogy felelj.

— Nem felelek.

— Költözzétek meg!

Mielőtt a betyár védelmezhetne volna magát, össze volt hurkolva keze-lába.

— Felelj hát te fiu, mit sugtoztatok együtt, amott a dülöuton?

Dehogy mert volna egy vádoló szót is kiejteni a jámbor? Azt mondta, hogy egy kis jutalmat vitt még utána a jó ember.

— Egy kis jutalmat? Hát a nyakra-valód hol van?

— A nyakkendőm?

— Igen, az az aranyrajtos?

— Azt... azt... neki adtam!

— Neki akadt? No hát jó tetteid? Nem is lesz rá többet szükséged. Végórád ütött. Gyáva embernek nincs miért élni a földön.

Azzal pisztolyt vett elő s egyenesen neki szögezte a verejtékező ember fejének. Aztán még egyszer kérdezte:

— Hát csakugyan jószántodból adtad neki.

— Nem, — nyögte az kinosan. Eivette.

— Az már más.

— Nem igaz! kiáltott a megköltözött rabló. Hazudik!

— Csak csendesen fiam. Láttam én is. Keressétek meg nála!

Csak a pitykés pruszlikot kellett felgombolni: ott volt alatta a kendő.

— Adjatok vissza annak a gyámoltalannak, azátán hozzátok utánam mind a két embert.

Este volt már. Szunyogok döngtek a léghen Rózsa a kutágashoz állíttatta a betyárt s kemény szavakkal jelenté ki ítéletét.

— Csontos Gergő, hitvány legény vagy még betyárnak is. Aki a nyomorult koldust is megrabolja, az nekem nem emberem, abban én nem bízom az velem egy kenyéret nem ehetik többé. Az nem érdemes arra, hogy tovább éljen. Én ezennel halált mondok a fejedre. Igazam van-e fiuk?

— Igaz, — mormogták minden oldalról.

— Hát adjatok annak a nyomorulnak egy nyakkendőt hamarosan. Ugyis arra vágyott s nem átalotta orozva megtámadni ezt a jámbor, szegény embert érte. Itt ez a kötőfék, ezt szántam neki. Kössétek fel vele a kutágásra.

— Irgalom, vezér! — hörgött az elítélt.

— Késő! Tegyétek, a mit mondtam.

Nem mozdult senki.

No?!

Akkor előállott egy vad arczu ember s könyörgött, hogy kegyelmezzen meg az elítéltek — golyóra.

Rózsa nem szólt semmit, csak kivette övéből vontesövű pisztolyát s Csontos a másik pillanatban halott volt.

Igy jár mind, aki a koldust bántja.

Tíz perczet később a banda tovább állott. Mire a pandurok neszel vették a dolognak, már a tizedik határt is elhagyták. Hanem Csontos tetemei most is ott vannak mélyen a kukoriczás alatt s a kútsi csárdában a vén emberek nagy borzalommal meselgetik el egymás közt ezt a történetet.

D. M.

Vasuti menetrend.

Szarvas-Mezőtúr.

7415. 7411. 7413.

Szarvas 3:15. 9:33. 1:55.

Mező-Túr 4:35. 10:19. 2:41.

Mezőtúr-Szarvas.

7416. 7412. 7414.

Mező-Túr 7:47. 12:35. 4:58.

Szarvas 8:33. 1:21. 5:44.

Felelős szerkesztő: Miháfi József

Főmunkatárs: Epstein Miklós.